

Leksjon 3 – Hvordan har du det?

Helse i hver krone?

1 Spørsmål til teksten

Forslag:

- Fordi det ikke finnes mange nok spesialister.
- Universitetssykehuset i Bergen. (Haukeland Universitetssykehus)
- De må kjøre langt for å få behandling.
- Fordi de da trenger hjelp på grunn av psykisk relaterte sykdommer.
- Fordi dagens 40-åringer må arbeide lenger for å få like god pensjon når de blir pensjonister som det dagens 60-åringer har.
- Flere tiltak får støtte, særlig tiltak mot livsstilssykdommer (kampanjer mot røyking, informasjon om mat og ernæring og tilrettelegging for trening i arbeidstida).

2 Synonymer

a)	av og til	=	noen ganger
b)	dersom	=	hvis
c)	å leve	=	å bo
d)	å komme til syne	=	å dukke opp
e)	å stenge	=	å legge ned
f)	ikke i det hele tatt	=	slett ikke
g)	eldre og eldre	=	stadig eldre
h)	å stå for	=	å representere
i)	å pensjonere seg	=	å gå av (med pensjon)
j)	et valg	=	en prioritering
k)	å vise til	=	å peke på

3 Ordlaging

A: Lag substantiv eller verb

Substantiv	Verb
en utfordring	å utfordre
en bolig, en beboer	å bo
en samordning	å samordne
en utvikling	å utvikle
et behov	å behøve
en tvil	å tvile
en pensjonist	å pensjonere (seg)
en mening	å mene
en stige	å stige
en trening	å trene
en behandling	å behandle

B: Velg rett ordklasse

- 1: pensjonister, trening, bor
- 2: utvikling, samordning, tviler, behandlingen
- 3: behandling, bor

4 Rett uttrykk

- opp, b) holde, c) at, d) takt, e) om, f) tanke, g) for

"Fru M."

5 Lukeøving

av, ut, språk, har, hvert («Alle» kan gå, men er litt tvilsomt på grunn av at det da ville ha vært samsvarsbøyning med «gjennomtenkt». Selv om «gjennomtenkt» er en partisipp, og partisipper normalt ikke bøyes når de står predikativt, har sammensetningen blitt et ekte adjektiv, og derfor bør det samsvarsbøyes. Likevel vil det være vakling her blant morsmålsbrukere, så derfor mener jeg at «alle» også må tillates.), i, med, hans, slutt, sitt, i

Brødre i blodet (utdrag)

11 En følelse av at stillheten senket seg rundt meg ...

rundt, mellom, fikk, vondt, annen, bort, hadde, holde, elsket, trillebagen, truet, ble, rett, egen

13 Antonymer

a)	forsiktig	=	voldsom
b)	godt	=	vondt
c)	fantasi	=	virkelighet
d)	bråkete	=	stille
e)	å løfte	=	å senke
f)	trygghet	=	angst
g)	sjelden	=	ofte
h)	latter	=	gråt

14 Feilkonstruksjoner

- Bildet av Munch gjorde et veldig **sterkt** inntrykk **på** ham.
- Han følte **seg alene** og utenfor, og **det var** vanskelig **for** ham.
- Mange av **guttene** i klassen **hans** lo av ham.
- Av og til **gikk han** på butikken for mor.
- Det var noen **gutter** som **ofte plaget** ham. / Det var noen **av** guttene som **ofte plaget** ham.
- Han pisket seg selv **med** rognekvister, eller **han slo seg** i ansiktet med flat **hånd**.

Grammatikk

G1 Finn leddsetningen

- Han bruker ikke akupunktur fordi han ikke tror på det.
- Før han begynte med fotsoneterapi, hadde han prøvd vanlig medisinsk behandling.
- Hvis du ikke slutter å røyke, kommer du til å bli alvorlig syk.
- Han er fortsatt skeptisk til tross for at han har blitt bedre.
- Blodtrykket hennes har sunket etter at hun begynte med akupunktur.
- Etter at jeg hadde vært til behandling hos Mari, hadde jeg ikke vondt lenger.
- Behandlingen virker fordi refleksene i nervebanene stimuleres gjennom trykking og massering.
- Dersom man bruker alternativ medisin ved alvorlige sykdommer, kan det være svært skadelig.
- Hvis du ønsker å bruke alternativ behandling, er det helt på eget ansvar.

G2 Rett subjunksjon

fordi, før, fordi, Mens, Da, Fordi, Da, mens, Etter at, fordi, slik at

(Andre subjunksjoner kan være mulige, men i denne oppgaven er antall og utvalg gitt og skal fordeles i henhold til betydning.)

G3 Rett subjunksjon

Etter at / Da, fordi/ettersom/siden, Selv om / Til tross for at, selv om / til tross for at,

fordi/ettersom/siden, da, slik at, Da / Etter at, fordi/ettersom/siden, fordi/ettersom/siden, Etter at / Da, I det / Da, hvis/dersom

G4 Ordstilling i leddsetning

- a) Han hadde tenkt å reise til India dersom han ikke hadde blitt syk.
- b) Selv om du aldri spiser kjøtt, trenger ikke jeg å gjøre det.
- c) Petter studerer medisin fordi han gjerne vil bli lege.
- d) Han studerer historie selv om han helst vil studere medisin.
- e) Han kommer til å få magesår hvis han ikke slutter å drikke kaffe.
- f) Når du aldri forteller noe til meg, er det vanskelig å hjelpe deg.
- g) Selv om han ofte kommer på besøk, føler jeg at han ikke trives her.
- h) Hvor mye leser du når du ikke skal ha eksamen?
- i) Han ville ikke studere videre selv om han ikke strøk på eksamen.

G5 Fordi – derfor

FORDI: Ola skal gå på festen fordi han gjerne vil treffe Elsa igjen.

DERFOR: Ola vil gjerne treffe Elsa igjen. Derfor skal han gå på festen.

FORDI: Alle skal gå i fakkeltog fordi sykehuset skal legges ned.

DERFOR: Sykehuset skal legges ned. Derfor skal alle gå i fakkeltog.

FORDI: Mange sykepleiere kommer hit for å arbeide fordi det ikke er nok helsepersonell i Norge.

DERFOR: Det er ikke nok helsepersonell i Norge. Derfor kommer mange sykepleiere hit for å arbeide.

FORDI: Stadig flere blir stadig eldre fordi livsforlengende behandling har blitt svært god.

DERFOR: Livsforlengende behandling har blitt svært god. Derfor blir stadig flere stadig eldre.

G6 Selv om – likevel

SELV OM: Sykehuset ble lagt ned selv om alle protesterte.

LIKEVEL: Alle protesterte. Likevel ble sykehuset lagt ned.

SELV OM: Man må dessverre prioritere selv om det finnes mange behov i helsesektoren.

LIKEVEL: Det finnes mange behov i helsesektoren. Likevel må man dessverre prioritere.

SELV OM: Homøopati blir ikke dekket her til lands selv om homøopati er en godkjent behandlingsform i England og Frankrike.

LIKEVEL: Homøopati er en godkjent behandlingsform i England og Frankrike. Likevel blir ikke homøopati dekket her til lands.

SELV OM: Dag bruker også tradisjonelle metoder selv om han er tilhenger av akupunktur.

LIKEVEL: Dag er tilhenger av akupunktur. Likevel bruker han også tradisjonelle metoder.

Leseforståelse

A: Rett svaralternativ

1) problemer, 2) hjemme, 3) av, 4) åpen, 5) var, 6) skilte deg ut, 7) like, 8) ved å ta, 9) i ettertid, 10) egentlig, 11) uheldig, 12) for å hjelpe, 13) har smittet, 14) seg selv

B: Spørsmål til teksten

Forslag:

- a) Han var sanger og låtskriver. / Han var artist.
- b) Depresjon og sceneskrek.
- c) For å klare å gå på scenen.
- d) Det kunne være tøft hvis man skilte seg ut.
- e) Det gikk ikke så bra. Han fikk bare avslag.
- f) De laget St. Thomas minnefond (sammen med Psykisk Helse og Thomas sitt plateselskap).
- g) Fordi hun er flink til å inkludere alle i leken.

Parsetninger

- 1 skiller seg
- 2 tross for at
- 3 Selv om hun ikke fikk
- 4 oftere
- 5 det hele tatt
- 6 driver/sysler/arbeider
- 7 i bruk
- 8 henne å slutte å røyke / at hun bør (skal) slutte å røyke
- 9 til latter
- 10 Resultatet vil bli bedre
- 11 behandle
- 12 stiller meg
- 13 etter time
- 14 (De) ansatte ved/på
- 15 enige om
- 16 etter at du har
- 17 selv om det ikke regnet
- 18 grunnleggende behov
- 19 mye at det
- 20 mindre du

Skriftlig produksjon**A: Fra påstand til spørsmål**

Påstand	Spørsmål
Det er altfor lett å bli sykmeldt i Norge.	Er det for lett å bli sykmeldt i Norge?
Røykere bør stille bakerst i behandlingsskøene på sykehusene.	Bør røykere stille bakerst i behandlingsskøene på sykehusene?
Å være utbrent er ikke en sykdom.	Er det en sykdom å være utbrent?
Alternative behandlingsmåter bør finansieres av det offentlige.	Bør alternative behandlingsmåter finansieres av det offentlige?
Eldreomsorgen i Norge må privatiseres for å bli bedre.	Må eldreomsorgen i Norge privatiseres for å bli bedre?
Pensjonsalderen bør heves til 70 år.	Bør pensjonsalderen heves til 70 år?

Lytteøvinger**L1 – Korte samtaler og meldinger****Oppgave A: Riktig forklaring**

Nummer	Forklaring
4	Man kommer ikke på det akkurat nå, men man vet det egentlig.
6	Man blir veldig overrasket.
7	Man må høre etter.
12	Man er veldig, veldig snill og vil det beste for andre.
10	Det gikk veldig dårlig.
1	Man har mye man vil si.
8	Man er ikke så flink til praktisk arbeid.
14	Man er veldig ærlig og direkte.
11	Man liker noen.
15	Noen har gjort noe som gjør at andre ikke liker dem.
3	Noen klarte å tenke logisk og klart til tross for en vanskelig situasjon.

13	Noen er ganske uintelligente.
2	Man er veldig tynn.
5	Man klarer seg alltid.
9	Noen er vanskelige å forhandle med, for de holder på sitt og gir ikke etter.

Oppgave B: Og uttrykket er ...?

- 1 å ha mye på hjertet
- 2 å være bare skinn og bein
- 3 å holde hodet kaldt
- 4 å ha det på tunga
- 5 å lande på beina
- 6 å få hakeslipp
- 7 å spisse ørene
- 8 å ha ti tommeltotter
- 9 å være en hard negl
- 10 (at) noe/noen går på trynet (bøying: å gå)
- 11 å ha et godt øye til noen
- 12 å ha et hjerte av gull
- 13 å ha (full) gjennomtrekk mellom ørene
- 14 å snakke rett fra leveren
- 15 å få noe/noen i vrangstrupen

L2 – Vær så god, neste!**Oppgave A: Hvem sier hva?**

Pasienter klager ofte over at legene ikke lytter til det de sier.	Forsker
Helsesystemet skal ivareta pasientenes behov.	Politiker
Det finnes kurs for leger som ønsker å bli flinkere til å kommunisere med pasientene sine.	Forsker
Konsultasjonen tar ofte ikke mer enn ti minutter.	Pasient
Vi ønsker et effektivt helsevesen.	Politiker
Det er ikke selvsagt at alle leger er flinke til å kommunisere.	Forsker
Å bytte lege er en mulighet.	Pasient
Kunnskap om relasjonen mellom lege og pasient er en del av legeutdannelsen.	Forsker
Pasienter bør lage en liste over hvilke plager de ønsker å snakke med legen om.	Lege
Når man er lege, har man travle dager.	Lege
Legene må tilpasse seg nye konkurransevilkår.	Politiker
Fastlegeordningen kan slå uheldig ut, for eksempel hvis noen pasienter krever mye oppmerksomhet.	Lege
Legens autoritet er sannsynligvis svakere nå enn før i tida.	Politiker

L3 – Hvem, hva, hvor?**Samtale A**

	Mannen ringer til legekantoret.
	Han må gjøre om på bestillingen fordi han skal reise bort.
x	Han får en time etter lunsj.
	Mannen har ikke vært der på 15 år.
	Sekretæren tar imot en bestilling på tannbleking.
x	Det passer best på torsdager.
	Han er født i 1976.

x	Mannen går til en kvinnelig tannlege.
---	---------------------------------------

Samtale B

- a) De er på legevakten.
- b) En er far til Even og den andre arbeider i resepsjonen på legevakten.
- c) Even og faren er der fordi Even har hatt høy feber og vært slapp.
- d) Even skal få komme inn til legen, men de må vente på venterommet først.

L5 – Tanta Agates grønne kommode (1)

Oppgave A: Spørsmål

- a) Det er sommer.
- b) Fordi det ikke er så mange turister der da, og det er mindre liv på sjøen.
- c) At Røvik er rik.
- d) Et hotell.
- e) Fordi hun ikke er nødt til å selge det, for Signe har nemlig også arvet penger etter tanta. Signe tror heller ikke at tanta hadde ønsket et salg.
- f) Med glede. / Han blir glad. / Han setter pris på avgjørelsen hennes.